

ربیع: بهار، هنگام بهار

موزون:

قمری:

دفتر: به زبان امروزی همان «کتاب» است.

معرفت:

کردگار: آفریننده

آزردن:

مشاجره: با هم نزاع و دعوا کردن

صخره: سنگ بزرگ و سخت

حک کردن:

لغزید: سر خورد، افتاد

برکه:

سپاس‌داری:

مخلوق:

افزاید: زیاد کند

غفلت: بی‌خبری، نادانی

خَلق:

خالق: آفریننده

مَرغزار:

گردون: آسمان

زار:

مرغ: پرنده (در اینجا)

خیز: برخیز، بلندشو

غنیمت:

۱. جملات و عبارات درست را از نادرست، تشخیص داده و موارد نادرست را اصلاح کن.

الف) عقل انسان، توانایی شناخت خداوند را دارد.

ب) مخلوق یعنی آفریده شده.

پ) همه‌ی موجودات نمی‌توانند خدا را ستایش کنند.

الف) نادرست: عقل انسان قادر به شناخت و توصیف خداوند نیست.

ب) درست

پ) نادرست: هم موجودات و جهان هستی خداوند را مدح و ستایش می‌کنند.

۲. معنی هر واژه را به آن وصل کن. (یک مورد، اضافی است.)

بخشش

نزاع کردن

بهار

آفریننده

نادانی

مردم

غفلت

فیض

مشاجره

خَلق

ربیع

ربیع = بهار

خَلق = مردم

مشاجره = نزاع کردن

فیض = بخشش

غفلت = نادانی

۳. جاهای خالی را با واژه‌های داده شده، پر کن. (سه مورد اضافی است)

عاطفی - شعر - تعجب - نوشته - خبری - نقطه

الف) مصراع «ز فیضش، خاک آدم گشت گلشن» یک جمله‌ی است.

ب) گاهی برای موزون و زیبا شدن جای اجزای جمله، تغییر می‌کند.

پ) در پایان جمله‌ی امری، علامت می‌آید.

الف) خبری

ب) شعر

پ) نقطه

۴. اشکالات نگارشی به کار رفته در هر عبارت را اصلاح کن.

الف) همه‌ی خلقت برای وجود تو به کار گرفته شدن و تو نباید نافرمانی کنی.

ب) باید خدا را پرستید و به فرمان خدا گوش کنی.

ب) گوش کنید

الف) شده‌اند

۵. نوع جمله‌های زیر را مشخص کن.

الف) خرد را نیست تاب نور آن روی

ب) برو از بهر او چشم دگر جوی

پ) چراغ دل به نور جان برافروخت

الف) خبری

ب) برو : امری

پ) خبری

از بهر او چشم دگر جوی: امری

۶. غلط‌های املائی موجود در هر عبارت را اصلاح کن.

الف) روی سخره‌ای سنگی، این جمله را حک کرد.

ب) وقتی کسی ما را آزار می‌دهد باید روی شن‌های صحرا بنویسیم.

پ) برگ درختان سبز در نظر هوشیار / هر ورقش دفتری‌ست. معرفت کرده‌گار

الف) صخره - حک ب) صحرا پ) نظر - کرده‌گار

۷. مشخص کن در هر عبارت، کدام واژه‌ها با هم تناسب دارند؟

الف) اندیشه کردن اندر کار خالق و مخلوق روشنائی افزایش اندر دل.

ب) هر گل و برگ که هست، یاد خدا می‌کند / بلبل و قمری چه خوانند؟ یاد خداوندگار

الف) خالق و مخلوق ب) گل و برگ - بلبل و قمری

۸. گزینه‌ی مناسب را انتخاب کن.

الف) کدام گزینه با ضرب‌المثل «شکر نعمت، نعمت افزون کند» ارتباط معنایی دارد؟

۱) مطلب روزی ننهاده که با کوشش

نخوری قسمت کسی، گر شوی اسکندر

۲) با روزی خویش باش خرسند

راهی که نه راه توست، مسپار (خرسند: راهی) / (مسپار: طی نکن)

۳) اگر شکر کردی بر این ملک و مال

(زوال: نابودی)

۴) فضل خدای را که تواند شکار کرد

با کیست آنکه شکر یکی از هزار کرد

ب) کدام گزینه، یک جمله، محسوب نمی‌شود؟

۱) باز به گردون رسید، ناله‌ی هر مرغ زار

۲) ناله‌ی موزون مرغ، بوی خوش لاله‌زار

۳) بلد بهاری وزید از طرف مرغزار

۴) نشانی داده‌اند از دیده‌ی خویش

الف) گزینه‌ی «۳» ب) گزینه‌ی «۲»

حکایت زیر را بخوان و به سوالات مربوط به آن، پاسخ بده.

از حکیمی پرسیدند: این همه درخت مشهور خداوند آفریده است که میوه و ثمر دارند، اما به هیچ یک، صفتِ «آزاد» نداده‌اند به جز درختِ سرو که هیچ میوه‌ای هم ندارد. چه حکمتی و علتی در این ماجرا هست؟
گفت: هر درختی، میوه و ثمره‌ی معینی دارد که در زمانی مشخص می‌روید و درخت، با نداشتن آن میوه، پژمرده می‌شود و می‌میرد. اما سرو این ویژگی را ندارد و همیشه، سرسبز و شاداب است و هیچ‌گاه نمی‌میرد و این از ویژگی‌های «آزادگان» است.

بازنویسی از گلستان

۱. به درخت سرو چه صفتی نسبت داده‌اند؟

(۱) آزاد

۲. تفاوت درخت سرو با دیگر درخت‌ها چیست؟

(۲) ثمره ندارد - صفت آزاد به او نسبت داده‌اند - بدون داشتن میوه خشک نمی‌شود - همیشه سرسبز است.

۳. درخت سرو، نمونه‌ی چگونه انسان‌هایی است؟

(۳) انسان‌های همیشه شاداب که به هیچ‌چیز وابستگی ندارند (از جمله مادیات)

۴. ما انسان‌ها چگونه می‌توانیم به آزادی برسیم؟

(۴) با دل‌بسته نبودن به مادیات - قد خم نکردن در برابر سختی‌ها

